

ONDERSTEUNINGSPLAN

2017-2018

2017
Hetty de Wals/Sanne Groener
Intern Begeleiders

<u>Inhoudsopgave</u>	pagina
<u>Inleiding</u>	4
<u>Hoofdstuk 1</u>	5
<u>Beschrijving van de huidige leerlingondersteuning voor alle leerlingen</u>	
1.1. Signalering	7
1.2. Diagnostiek	8
1.3. Hulpverlening	9
- hulpverlening op het niveau van de groep	
- hulpverlening op het niveau van de school	
- hulpverlening op het niveau van de individuele leerling	
- organisatie	
- materialen en middelen	
1.4. Evaluatie	13
<u>Hoofdstuk 2</u>	14
<u>Competenties van leerkrachten en interne begeleider op dit moment</u>	
2.1. Algemene zaken	14
2.2. Hulpverlening aan de verschillende categorieën zorgleerlingen	14
- anderstalige leerlingen	
- leerlingen met cognitieve beperkingen en/of leerstoornissen	
- leerlingen met sociaal-emotionele problemen	
- hoogbegaafde leerlingen	
- leerlingen met meervoudige problemen	
2.3. Visie op leerlingenzorg, toelatingsbeleid en grenzen	17
- onze visie op leerlingenzorg	
- toelatingsbeleid	
- handhavingsbeleid	
2.4. Contacten met ouders	19
2.5. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	20
2.6. Werkgroep "Doodnormaal"	20
2.7. Respectprotocol	20
<u>Hoofdstuk 3</u>	21
<u>Het beleidsplan</u>	
3.1. Evaluatie schooljaar 2015-2016 en plannen schooljaar 2016-2017	21
Lijst van bijlagen	22

INLEIDING.

Op de Imenhof geven we onderwijs in balans. Dit betekent dat we onze leerlingen leren leren en leren leven. Er wordt gewerkt aan basiskennis, werkhouding, leer strategieën en concentratie. Daarnaast is er aandacht voor intrinsieke motivatie, zelfkennis, betrokkenheid, compassie en persoonsontwikkeling.

We proberen met **alle** leerlingen het niveau, dat de inspectie en het Steunpunt Onderwijszorg Enschede (SPOE) van ons vraagt, te behalen. We hebben hoge verwachtingen van alle leerlingen. Iedereen krijgt hetzelfde programma aangeboden. Dat betekent niet dat iedereen ook precies hetzelfde doet. Sommige leerlingen krijgen minder instructie en extra werk, andere leerlingen krijgen extra instructie en ander werk. Een leerweg kan wanneer dit nodig is, worden aangepast.

Iedere leerling is uniek en heeft er recht op zich op **zijn of haar** manier en in **zijn of haar** tijd te ontwikkelen. We spreken niet van achterstand maar van ontwikkeling. We proberen de leerling de volgende stap te laten zetten. We laten leerlingen op hun tenen lopen, maar wel op zijn of haar eigen tenen. We erkennen een leerling als totale persoon. Dat betekent dat we een leerling niet alleen waarderen om zijn/haar cognitieve prestaties, maar bv. ook om zijn/haar creatieve prestaties. De één kan goed rekenen en de ander kan goed tekenen of toneelspelen.

We stellen op school hoge eisen aan hoe leerlingen met elkaar omgaan, waardoor het pedagogisch klimaat goed is en door zowel leerlingen als ouders als zeer veilig wordt ervaren.

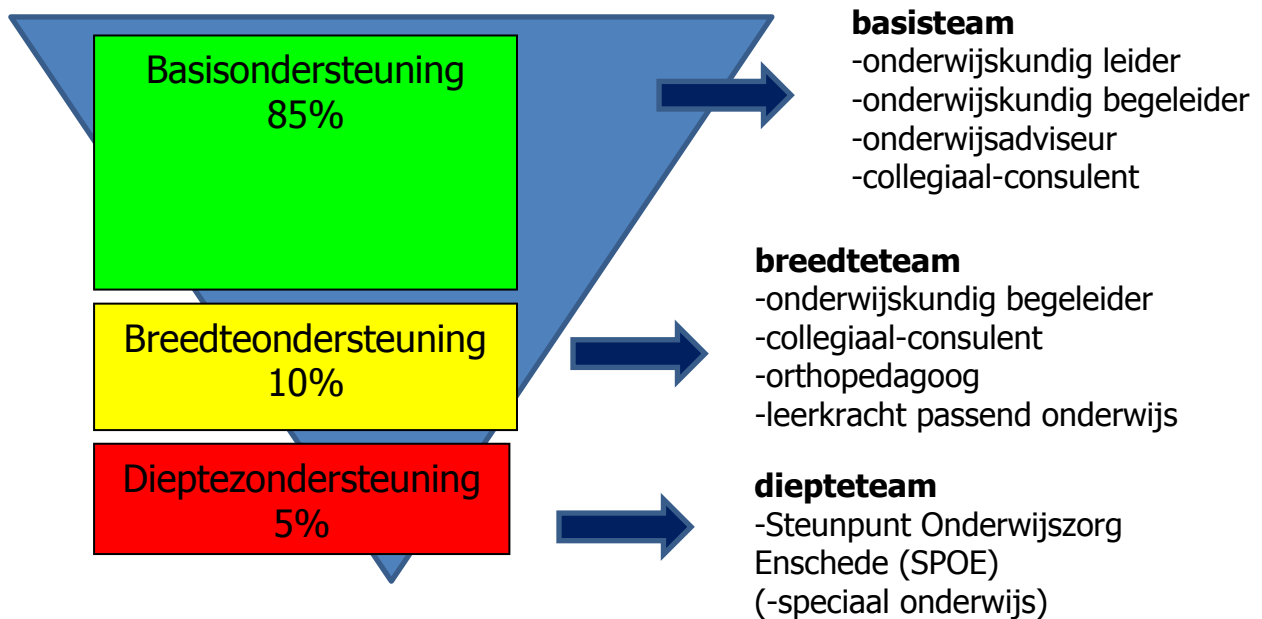
HOOFDSTUK 1

BESCHRIJVING VAN DE HUIDIGE LEERLINGONDERSTEUNING

Onder de leerlingondersteuning verstaan wij alle activiteiten ten behoeve van een zo intensief mogelijke ondersteuning voor **alle** leerlingen op groeps- en schoolniveau.

Het Steunpunt onderscheidt 3 fasen in de ondersteuning:

- basis ondersteuning: ondersteuning voor het onderwijs aan alle leerlingen;
 - breedte ondersteuning: ondersteuning voor leerlingen met extra onderwijsbehoeftes, bijv. dyslexie;
 - diepte ondersteuning: ondersteuning voor leerlingen die niet of met veel extra hulp (tijd en geld) op een reguliere basisschool geholpen kunnen worden. Het betreft hier de leerlingen voor passend onderwijs.
- Basis ondersteuning wordt gecoördineerd door het basisteam. Dit bestaat uit: de directeur (onderwijskundig leider), de IB-er (onderwijskundig begeleider) en de collegiaal consulent van het Steunpunt.
 - Breedteondersteuning wordt gecoördineerd door het breedteteam. Dit bestaat uit: de IB-er (onderwijskundig begeleider), de collegiaal consulent van het Steunpunt, de orthopedagoog van het Steunpunt, het zorgteam (schoolmaatschappelijk werkende en schoolverpleegkundige) en eventueel de leerkracht passend onderwijs
 - Diepteondersteuning wordt gecoördineerd door het diepteteam. Dit bestaat uit het Steunpunt Passend Onderwijs Enschede, het speciaal(basis)onderwijs en het ZorgAdviesTeam. Dit gebeurt volgens de richtlijnen zoals die verwoord staan door het Steunpunt in "Passend onderwijs: samenwerken aan kwaliteit. Strategisch beleidsplan in het kader van Passend onderwijs 2010-2015".

Het Steunpunt heeft voor alle fasen in de ondersteuning een protocol ontwikkeld met bijbehorende formulieren (bouwsteen 1 tot en met 7).

Onze ondersteuning betreft de leerlingen zoals wij dit omschreven hebben in ons schoolondersteuningsprofiel en in het kort genoemd in hoofdstuk 2 van dit ondersteuningsplan.

De ondersteuning heeft een structurele plaats in onze organisatie. De interne begeleiders (IB-ers) coördineren deze ondersteuning op school. In de teamvergadering heeft de ondersteuning een vaste plaats op de agenda onder de kop IB, interne begeleiding.

Uitgangspunten voor de ondersteuning zijn:

- de vragenlijst die de ouders van de kleuters krijgen bij aanmelding van hun kind;
- de toetsen op sociaal-emotioneel en cognitief gebied, zoals die volgens onze toetskalender worden afgenomen;
- de bouwsteen formulieren;
- observaties door de leerkracht.

De leerkrachten doen zelf de signalering. Naar aanleiding van de toetsen worden met de groepsleerkrachten 4x per schooljaar groepsbesprekingen gehouden. Daarin worden de leerlingen besproken en de groepsplannen en individuele handelingsplannen opgesteld.

In overleg wordt de hulpvraag geformuleerd. De IB-er geeft zo nodig ondersteuning bij het schrijven van de plannen.

Alle leerkrachten hebben in principe de organisatorische, didactische en pedagogische kennis en vaardigheden om te werken met groepsplannen en individuele handelingsplannen. De competenties van het team op dit moment worden onder punt 2.2 uitgewerkt.

De organisatie op schoolniveau is ertoe uitgerust om met groepsplannen en individuele handelingsplannen te werken.

Naar aanleiding van de vragenlijsten, toetsen en besprekingen wordt overleg gevoerd met de collegiaal consulent van het Steunpunt.

Het breedteteam wordt gekoppeld aan het zorgteam. In het breedteteam bespreken we met de collegiaal consulente en orthopedagoge van het Steunpunt leerlingen op didactisch gebied. In het zorgteam schuiven medewerkers van GGD en Maatschappelijk Werk aan voor leerlingen met sociaal-emotionele, fysieke en gezin gerelateerde problemen.

In de teamvergadering worden plannen gemaakt op schoolniveau. De gegevens hebben ook invloed op het nascholingsplan.

1.1. Signalering.

Groep 1 en 2.

De ouders van de kleuters die aangemeld worden vullen een vragenlijst in. Peuterspeelzaal en kinderdagverblijf vullen overdrachtsformulieren in. Ook de ouders van kleuters die tussentijds aangemeld worden, vullen de vragenlijst in. Deze vragenlijst kan aanleiding zijn voor een intake

Alle leerlingen werken met een "werkkaart"; daarop kunnen ze zelf zien welke opdrachten "moeten" en welke opdrachten "mogen". De leerkracht tekent de werkkaart af.

In november en maart vult de groepsleerkracht voor alle leerlingen de "SCOL vragenlijst" groep 1 / 2 voor de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling in.

Alle leerlingen van groep 1 en 2 worden twee maal per jaar getoetst met de Cito-toetsen "Rekenen voor kleuters" en "Taal voor kleuters".

Alle leerlingen van groep 2 worden jaarlijks ingevuld in het screeningsinstrument van het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH).

Groep 3 t/m 8.

De leerlingen van de groepen 3 t/m 8 worden door de groepsleerkrachten getoetst met de methodegebonden toetsen van begrijpend lezen, taal, spelling en rekenen.

De leerlingen van deze groepen worden ook door de groepsleerkrachten getoetst volgens de toetskalender.

We gebruiken de volgende toetsen:

- SCOL vragenlijst (leerkrachten) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling voor groep 1 t/m 8;
- SCOL vragenlijst (leerlingen) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling voor groep 6 t/m 8;
- Sociometrisch onderzoek (sociogram);
- CITO: DMT (woorden) M3-M8
 AVI (teksten) M3-M8
 Spelling M3-M8
 Begrijpend lezen E3-M8
 Rekenen-Wiskunde M3-M8
 Woordenschat M3-M8

Groep 8:

In november wordt door medewerkers van het Stedelijk Lyceum de NIO-toets afgenomen. In april doet groep 8 mee aan de landelijke eindtoets van het CITO.

1.2. Diagnostiek.

Na de signalering volgt de diagnostisering. Dit gebeurt door de leerkracht, de IB-er, of een deskundige buiten de school, afhankelijk van de problematiek.

De IB-er en de leerkracht bepalen naar aanleiding van de methode-gebonden toetsen en de toetsen van de toetskalender, wie er voor diagnostisering in aanmerking komen. Van de CITO toetsen Rekenen en Spelling wordt een analyse gemaakt. Deze analyse gebruiken we bij het maken van een groepsplan of een individueel handelingsplan.

Groep 1 en 2.

Kleuters die uitvallen, worden extra getoetst met de volgende toetsen:
"Beginnende geletterdheid", Aernoutse.

Waar nodig maken we ook een keuze uit:

"Interactiewijzer", R. Verstegen e.a.;
"Signaleringslijst groep 1 en 2", protocol Dyslexie;
"Avi en DMT", Cito.

Groep 3 t/m 8.

Uitvallers in groep 3 t/m 8 worden door de IB-er of de leerkracht gediagnostiseerd met de volgende diagnostische instrumenten:

Technisch lezen

Bij het vermoeden van dyslexie wordt gehandeld volgens de richtlijnen van het Steunpunt:

Om de diagnose dyslexie te krijgen, bestaan verschillende mogelijkheden:

- ouders huren een extern deskundige in;
- een leerling wordt aangemeld bij het Steunpunt dyslexie dat een onderdeel is van het Steunpunt Onderwijszorg;
- een leerling wordt aangemeld bij het Dyslexie Centrum Twente: de weg van de zorgverzekering; deze is aan verschillende extra voorwaarden gebonden.

Spelling

toetsen van de methode;

"P.I. dictee".

Bij het vermoeden van dyslexie wordt gehandeld volgens de richtlijnen van het Steunpunt, zie boven.

Rekenen

toetsen van de methode;

analyse Citotoets;

"tempotoets rekenen (TTR)"

diagnostisch gesprek met de leerling;

diagnostisch onderzoek door IB-er of de collegiaal consulent.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

"Interactiewijzer", R. Verstegen e.a.;

in overleg met het Steunpunt een andere toets.

1.3. Hulpverlening.

De toetsresultaten worden bekeken op drie niveaus: van de individuele leerling, van de groep en van de school.

De resultaten van de cognitieve toetsen worden door de leerkrachten geadmistreerd in het leerlingvolgsysteem (LVS). Aan de hand van de resultaten van de sociaal-emotionele toetsen wordt een sterkte en een zwakte analyse gemaakt door de IB-er. Alle resultaten worden door de IB-er met de desbetreffende groepsleerkracht besproken in de groepsbespreking. De IB-er kan de leerkracht coachen wanneer dit nodig mocht zijn.

Hulpverlening op het niveau van de groep.

De IB-er en de leerkracht bekijken de toetsen op groepsniveau. Er wordt door de leerkracht een groepsplan gemaakt. Dit gebeurt in overleg met de IB-er.

Een groepsplan gaat altijd over alle leerlingen. We beschrijven voor alle cognitieve vakken en voor de sociaal-emotionele ontwikkeling wat iedere leerling gaat doen, waar het gebeurt en door wie. Ook beschrijven we hoe we het groepsplan evalueren.

Kleuterbouw:

- Taal:
Er wordt een plan gemaakt voor een kleine kring; leerlingen met uitval op de Cito-toets "Taal voor kleuters" krijgen op de onderdelen waarop ze uitvallen extra ondersteuning. Door het gebruik van de methode "Schatkist" en de map "Fonemisch bewustzijn" kunnen we structureel meer aandacht aan taal, woordenschat en voorbereidend lezen geven.
We gebruiken ook de hulpboeken van het Cito.
- Rekenen:
Leerlingen die uitvallen op de Cito-toets "Rekenen voor kleuters" krijgen in de kleine kring extra ondersteuning op de onderdelen waarop ze uitvallen.
We gebruiken ook de hulpboeken van het Cito.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling:
We gebruiken de adviezen in de Interactiewijzer om hulp te bieden.
Soms is het nodig om een groepje leerlingen uit het Ervarings Gericht Onderwijs (E.G.O.) te halen. Deze leerlingen hebben dan veel structuur nodig. We letten daarbij, meer dan normaal nodig is, op het aanbrengen van structuur in tijd, ruimte, materiaal, werk en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Voor een klein groepje leerlingen is het dit jaar nodig om voor verrijking en verdieping te zorgen. Zij kunnen al lezen.

Middenbouw en Bovenbouw:

- Technisch lezen:
Er wordt vier maal per jaar een groepsplan lezen gemaakt; hierin worden alle leerlingen genoemd.
In groep 3 krijgen zwakke leerlingen minimaal 1 uur extra instructie per week. Het gaat dan vooral om letterkennis en het automatiseren van mkm en mmkm woorden volgens de Ralfimethode.
In groep 4 en 5 lezen de leerlingen naast de aangeboden leerstof uit de methode Estafette structureel twee maal per week een half uur met de methode Vloeiend en Vlot. Zwakke lezers lezen krijgen daarnaast minimaal 1 uur extra instructie.
In groep 6 t/m 8 wordt hetzelfde leesschema aangehouden. Er wordt gelezen met de methode Estafette. Voor het stillezen is er een leescircuit met verschillende teksten om te lezen: gewone leesboeken, informatieve boeken, gedichten, strips, meisjesboeken, jongensboeken. Zwakke lezers lezen

daar ook extra met de Ralfimethode. Bij het vermoeden van dyslexie volgen we de richtlijnen van het Steunpunt.

Alle leerlingen gaan één maal per zes weken naar de bibliotheek.

- Begrijpend lezen:
De leerkracht maakt voor begrijpend lezen een groepsplan.
Waar nodig worden specifieke deelvaardigheden individueel of in een kleine groep ingeoeffend.
- Spelling:
Spelling in groep 3 t/m 8:
Er wordt altijd een groepsplan gemaakt. Bij het vermoeden van dyslexie volgen we de richtlijnen van het Steunpunt. In het groepsplan staat beschreven op welke punten/afspraken de zwakke leerlingen extra ondersteuning krijgen.
- Taal:
Er wordt geremedieerd op basis van de methodetoetsen van Taal Actief.
- Rekenen:
De methode biedt de ruimte om gedurende week vier of vijf van een blok te remediëren. Er wordt drie maal een uur gewerkt met hulpmateriaal van de methode. Zwakke leerlingen krijgen minimaal 1 uur extra instructie per week.
De snelle leerlingen werken in het groepsplan met verrijkingsmateriaal. Compacten en verrijken wordt mede mogelijk gemaakt door het gebruik van de routeboekjes bij Wereld in Getallen.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling:
Voor leerlingen die opvallen bij de SCOL en/of het sociometrisch onderzoek, vullen we de Interactiewijzer in en volgen het handelingsplan dat daarbij hoort.
Wanneer er een peetsituatie is ontstaan, handelen we volgens het respectprotocol.

Hulpverlening op het niveau van de school.

Uit de profielen kunnen ook de tekortkomingen op schoolniveau blijken.

In de teamvergaderingen wordt dit besproken. Zo nodig wordt een probleem door onszelf opgelost. Het kan ook zijn dat enkele leerkrachten of het hele team scholing nodig hebben. Dit komt dan weer tot uiting in ons nascholingsplan. We hebben de mogelijkheid om op verschillende vakgebieden externe deskundigen in te schakelen.

Hulpverlening op het niveau van de individuele leerling.

Als een leerling op meerdere vakgebieden problemen heeft, of als het probleem op één vakgebied complex is, wordt er een individueel handelingsplan gemaakt.

Ook als het om een begaafde leerling gaat die een apart programma heeft, wordt er een handelingsplan gemaakt.

Wanneer leerlingen uit de methode worden gehaald (volgens de criteria van de inspectie) wordt er een IHOP gemaakt: individueel handelingsplan met ontwikkelingsperspectief.

In alle gevallen is contact/overleg met de ouders/verzorgers van een kind vanzelfsprekend.

Kleuterbouw:

Het kan hierbij gaan om problemen bij het aanleren van structuur, spraak- en taalvaardigheden, sociale vaardigheden, vaardigheden in de grote en kleine motoriek en vaardigheden die nodig zijn voor het leren rekenen en lezen.

Met kleuters wordt meestal in de klas gewerkt of soms met een klein groepje buiten de klas.

Groep 3 t/m 8:

Hierbij kan het gaan om problemen bij mondeling taalgebruik, technisch lezen, begrijpend lezen, spelling, taal, rekenen en sociale vaardigheden.

Organisatie.

Groepsplannen worden uitgevoerd door de groepsleerkracht. Alleen bij technisch lezen is er soms hulp van stagiaires, leerlingen van de bovenbouw en door ouders.

Individuele handelingsplannen worden uitgevoerd door de groepsleerkracht in de groep.

Remedial teaching:

Leerlingen binnen Passend Onderwijs (het "rugzakje") hebben structureel 2½ uur verdeeld over de week individuele hulp binnen of buiten de groep. Andere leerlingen krijgen extra instructie: lezen, spelling en rekenen één uur extra per week per vakgebied, maar zoveel mogelijk door de eigen leerkracht in de groep. Een overzicht hiervan is te vinden op de handelingswijzer in de groepsmap. We maken ook gebruik van LIO-ers, stagiaires en klassenassistentes.

Logopedie:

De logopediste is niet meer standaard aanwezig op de scholen. Leerkrachten kunnen naar eigen inzicht of op vraag van ouders signaleringslijsten invullen en op deze manier een leerling aanmelden voor een onderzoek of behandeling bij een logopediepraktijk.

Materialen en middelen.

Voor de hulpverlening hebben we de volgende middelen beschikbaar:

Kleuterbouw:

- "Interactiewijzer", Verstegen / Lodewijks;
- "Doos vol gevoelens", E.G.O.;
- "Knip knap", Seminarium voor Orthopedagogiek;
- "Schrijfdans", Ragnhild Oussoren Voors;
- "Ik ben Bas" en volgende delen;
- "Protocol leesproblemen en Dyslexie", Hanneke Wentink e.a.;
- "Fonemisch bewustzijn", Drs. Hetty Wiltink e.a.;
- "Beginnende geletterdheid", Aarnoutse.

Taalontwikkeling:

- logopediste;
- "Mondjesmaat", deel 4 Curriculum schoolrijpheid;
- "Plustaak taal", Delubas;
- "NT2-blokken, woordenschat", Bekadidact.

Lezen:

- "Beginnende geletterdheid", Aarnoutse;
- "De Leessleutel", Luc Koning;
- "Speciale Leesbegeleiding", Luc Koning;
- "Connect", Anneke Smits e.a.;
- "Zinsgericht leren lezen", Luc Koning;
- "Wisselrijtjes en onzinwoorden", advies- en begeleidingsdienst Amsterdam;
- "Klipper plus", Kok Educatief;
- Avi boeken voor oudere langzame lezers;
- Avi boeken voor jongere snelle lezers;
- "Auditieve training", deel 3 Curriculum schoolrijpheid;
- "Protocol leesproblemen en dyslexie", Hanneke Wentink e.a.

Begrijpend lezen:

- " Begrijpend lezen speciaal", Luc Koning;
- "Remediërend begrijpend leesprogramma", deel 1,2 en 3, de Zuidvallei.

Spelling:

- "Spelling in de lift", niveau 1 en 2, Bekadidact;
- "Zelfstandig spellen", C.H.M. Steenbrink e.a.;
- "Voortgezette spelling", Luc Koning;
- "Handleiding bij het Pravoo spellingwoordenboek", Luc Koning;
- "Protocol Leesproblemen en Dyslexie", Hanneke Wentink e.a.;
- "Remediërend spellingprogramma", de Zuidvallei.

Rekenen:

- keuze uit "Remelka" , Malmberg, vooral voor groep 3 en 4;
- "Zo reken ik ook", Pedologisch Instituut Rotterdam;
- "Slagwerk", Zwijsen;
- "Mijn tafelboek 1 en 2", Bekadidact;
- "Rekenen tafels", Bekadidact;
- "Rekenmakers", Bekadidact;
- "Breinkrakers", Zwijsen.

Sociaal-emotionele ontwikkeling:

- "SCOL", Rovict;
- "Beter omgaan met jezelf en anderen", Malmberg;
- "Interactiewijzer", Verstegen / Lodewijks;
- "Zit stil", Compennolle;
- "Kinderen met aandachts- en werkhoudingproblemen", Kaat Timmerman;
- "Kinderen met speciale rechten", M. Baltussen e.a.;
- "Gedragsverandering binnen en buiten de klas", Drs. K.J.Krab e.a.

De volgende hulpboeken van het Cito worden gebruikt:

- Taal voor kleuters, Rekenen voor kleuters, Begrijpend lezen groep 3 t/m 8, Rekenen groep 3 t/m8.

1.4. Evaluatie.

Tijdens het schooljaar zijn er vier evaluatiemomenten:

- rond de herfstvakantie, oktober/november;
- na de toetsronde in februari;
- rond de paasvakantie, maart/april;
- aan het einde van het schooljaar.

De evaluatie bestaat uit:

- het afnemen van toetsen volgens de toetskalender;
- het afnemen van extra toetsen;
- het bespreken van de resultaten in de groepsbespreking;
- het bespreken van de resultaten in de teamvergadering;
- het bespreken van de resultaten met de ouders;
- het bespreken van de resultaten in het basisteam;
- het bespreken van de resultaten in het breedteteam;
- waar nodig het bespreken van de resultaten in het diepteteam;
- het bespreken van mogelijke gevolgen in het Zorgteam.

We volgen de toetskalender van het Cito en van het Steunpunt Passend Onderwijs Enschede. De resultaten van technisch lezen, begrijpend lezen, woordenschat en rekenen worden verantwoord aan de inspectie, aan het bestuur, aan het Steunpunt Passend Onderwijs Enschede en aan de ouders.

HOOFDSTUK 2. **DE COMPETENTIES VAN HET TEAM.**

2.1. Algemene zaken.

De tijd voor interne begeleiding bedraagt (op basis van de leerlingaantallen) 2 dagen, daarnaast heeft de IB-er tijd gekregen om de zaken rond de leerlingen met dieptezorg te coördineren.

We richten ons op alle categorieën ondersteuningsleerlingen die hun schoolperiode begonnen zijn op onze school. We proberen de ontwikkeling van deze leerlingen te stimuleren voor zover de leerling en de school het aankunnen. Er zijn echter grenzen aan onze ondersteuning. Deze grenzen worden aangegeven bij 2.2.

We richten ons op de volgende categorieën ondersteuningsleerlingen:

- leerlingen met cognitieve beperkingen en/of leerproblemen;
- leerlingen met sociaal-emotionele problemen;
- hoogbegaafde leerlingen;
- leerlingen die gebruik maken van begeleiding door de Regionale Expertise Centra, zoals leerlingen die ambulante begeleiding krijgen door "het Roessingh": school voor leerlingen met een lichamelijke handicap, door "de Huizingschool": school voor leerlingen met spraak- taalproblemen, "Bartimeus": school voor visueel gehandicapte leerlingen;
- leerlingen die passend onderwijs nodig hebben (hieronder vallen leerlingen met ADHD, ASS en zwakbegaafde leerlingen);
- leerlingen met een meervoudige problematiek, zoals een combinatie van een psychiatrische stoornis en leerproblemen.

2.2. Hulpverlening aan de verschillende categorieën ondersteuningsleerlingen.

Anderstalige leerlingen.

De school heeft zo weinig anderstalige leerlingen dat we daar geen extra formatie voor krijgen. De hulp gebeurt zoveel mogelijk in de groep. De leerlingen worden "ondergedompeld" in de Nederlandse taal, omdat er immers geen andere anderstalige leerlingen zijn.

In het algemeen nemen we de volgende maatregelen:

- De schoollogopediste screent de leerlingen en stelt het taalniveau vast.;
- Als er tijd is, krijgen de leerlingen ook hulp van de schoollogopediste;
- Spreken de leerlingen geen of nauwelijks Nederlands, dan gebruiken we de methode "Doe-Taal". Daarna gaan we in de Kleuterbouw over op "Ik ben Bas", "Bas ga je mee?" en "Bas waar ga je heen?" e.v.;
- In de middenbouw en in de bovenbouw bespreekt de leerkracht veel in de kring. De kring en de onderwerpen van de wereldoriëntatie worden zoveel mogelijk voor- en nabesproken met de leerling;
- Gedurende de remedial teaching of onder logopedie kan een leerling of een groepje leerlingen extra ondersteuning krijgen waar dat nodig is.

Leerlingen met cognitieve beperkingen en/of leerstoornissen.

Leerlingen komen in de kleuterbouw binnen en dan weten we nog weinig van ze. Het zorgscenario voorziet in de volgende stappen:

- Ouders van nieuwe leerlingen in de kleuterbouw krijgen een vragenlijst mee om in te vullen. Blijkt daaruit dat een leerling problemen heeft, of heeft gehad, dan nodigt de IB-er de ouders uit voor een gesprek. Zo nodig wordt de leerling op een speciale manier begeleid.
- In de meeste gevallen krijgt een leerling van de peuterspeelzaal een overdrachtsformulier mee.
- Ontstaan er in de kleuterbouwperiode problemen dan nemen we de volgende stappen:
 - gesprek met de ouders;
 - afnemen van een anamnese over de voorschoolse periode;
 - diagnose door de IB-er;
 - waar nodig: controle door de logopediste;
 - en/of controle door de fysiotherapeute;
 - inbrengen in het breedteteam.

Daarna kunnen we één of meer van de volgende initiatieven nemen:

- we bieden de leerling structuur door hem of haar uit het EGO te halen;
- advies aan ouders: logopedie;
- advies aan ouders: fysiotherapie buiten school;
- gesprekken met ouders waarbij soms opvoedingsadviezen gegeven worden;
- soms adviseren we ouders om naar het maatschappelijk werk, de kinderarts of Mediant te gaan;
- we kunnen de hulp inroepen van het Steunpunt (Breedteteam).

Het handelingsplan wordt in de verschillende fasen geëvalueerd met alle betrokkenen en zo nodig aangepast.

- In groep 3 kunnen er nieuwe problemen ontstaan. Dat blijkt dan uit de toetsen of de observaties. De leerling wordt gediagnostiseerd en er wordt een handelingsplan gemaakt. Soms wordt de leerling individueel geholpen, maar dit kan ook in een klein groepje. Er zijn handelingsplannen voor technisch lezen, begrijpend lezen, spellen, rekenen en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Ook in groep 3 t/m 8 wordt het handelingsplan steeds geëvalueerd en aangepast.

In alle gevallen hebben de leerkrachten en de IB-er in principe de organisatorische, didactische en pedagogische vaardigheden om deze leerlingen te ondersteunen.

We kunnen het volgende bieden:

- we proberen het lesgeven zo adaptief mogelijk te maken, we werken volgens het IGDI model;
- de leerlingen krijgen het zelfstandig werken volgens bepaalde afspraken aangeleerd, zodat de leerkracht tijd overhoudt voor extra instructie;
- aangepaste werkvormen: werken met de computer, eigen laptop en met de cd-speler, het visueel maken van regels, het visueel maken van stappen, het werken met concrete materialen, het aanleren van strategieën, veel herhalen;
- aangepast werk: meer of minder werk, ander werk;
- aangepaste materialen: van bestaande uitgevers zoals b.v. "Slagwerk", het vergroten van teksten, spellen, Smart computer, eigen laptop;
- overleg met de leerling;
- afstemming met de ouders;
- afstemming met deskundigen.

Leerlingen met sociaal-emotionele problemen.

In principe is het stappenplan voor deze leerlingen hetzelfde als in 2.3.2.

In de kleuterbouw ligt in het begin van de hulpverlening de nadruk op gesprekken met de ouders. We kunnen een kind inbrengen in het breedteteam. We kunnen ook contact opnemen met het Steunpunt. Als dat niet helpt, krijgen de ouders het advies om hulp in te roepen van de kinderarts, van het CJG (Centrum voor jeugd en gezin) of van andere deskundigen. We proberen altijd tot een vorm van samenwerking te komen en het handelingsplan zo te maken dat het aansluit bij wat de anderen doen.

In groep 3 t/m 8 nemen we dezelfde stappen als in de kleuterbouw. Meestal tekenen de problemen zich in de loop van de jaren steeds duidelijker af en worden de handelingsplannen uitgebreider.

Bij leerlingen met sociaal-emotionele problemen kunnen we het volgende bieden:

- structuur in tijd:
 - dagritmekaander, voorbespreken van de dag en/of de week, gebruik van een schema of in de bovenbouw de agenda, veranderingen voorbespreken.
- structuur van plaats:
 - wat mag je waar doen, materialen op vaste plaatsen, "stilte" plekken.
- structuur in werk:
 - stappenplan, visualiseren daarvan, veel herhalen, aanleren van strategieën, zo nodig enkelvoudige opdrachten, korte controlemomenten.
- structuur in materialen:
 - concrete materialen, meer visualiseren, regels voor het gebruik.
- sociaal-emotioneel:
 - voor- en nabespreken van de pauze, aanleren bij kleuters van vaste zinnen, tafelgroepenwerk volgens regels, duidelijk "stoptekens" bij overschrijdend gedrag;
 - goed overleg met de ouders;
 - afstemming met deskundigen;
 - kleine interventies afgestemd op een individuele leerling volgens de Interactiewijzer.

Ook bestaat de mogelijkheid tot crisisplaatsing op de speciale basisschool. Dit om te voorkomen dat leerlingen worden geschorst, omdat het voor de school niet meer mogelijk is deze leerling te handhaven.

Hoogbegaafde leerlingen.

In het beleidsplan "Begaafde leerlingen" wordt omschreven hoe de school omgaat met begaafde leerlingen. We maken gebruik van het digitaal handelingsprotocol hoogbegaafdheid (DHH).

Leerlingen met meervoudige problematiek.

Op onze school komen deze leerlingen ook voor. We denken b.v. aan leerlingen die een psychiatrische stoornis maar daarnaast ook leerproblemen hebben. De ondersteuning die deze leerlingen krijgen is een combinatie van de ondersteuning die we geven aan leerlingen met cognitieve beperkingen en/of leerproblemen en aan leerlingen met sociaal-emotionele problemen.

2.3. Visie op leerlingondersteuning, toelatingsbeleid en grenzen.

Onze visie op leerlingondersteuning:

Algemene uitgangspunten bij deze visie zijn:

- de leerlingondersteuning richt zich op het onderwijs voor alle leerlingen, zoals in hoofdstuk 1 is omschreven;
- ondersteuningsleerlingen worden opgevangen binnen de zorgbreedte van de school;
- de veiligheid van de leerling, de andere leerlingen en het team staan centraal;
- de ondersteuningsleerling moet zich op cognitief en op sociaal-emotioneel gebied positief kunnen ontwikkelen;
- de grenzen van de ondersteuningsbreedte worden bepaald door de balans tussen draagkracht en draaglast van de ondersteuningsleerling, de ouders, de groep, het team en de school;
- de school en het bestuur bepalen samen of een leerling met bepaalde behoeftes toelaatbaar is op school;
- de ondersteuningsleerling moet binnen het samenwerkingsverband geholpen kunnen worden.

De ondersteuningsleerlingen krijgen onderwijs op maat onder verantwoordelijkheid van de groepsleerkracht. Dit betekent dat de leerkracht in staat is om in te spelen op de onderwijsbehoeftes van individuele leerlingen. De leerkracht wordt ondersteund door:

- het systeem van de interne begeleiding;
- het overleg in het basisteam, het breedteteam en het diepteteam;
- het Steunpunt Passend Onderwijs Enschede;
- het model van planmatig handelen;
- deskundigheidsbevordering.

Onze ondersteuning richt zich op leerlingen die vanaf groep 1 bij ons op school zitten. We proberen met iedere leerling zover mogelijk te komen op cognitief en sociaal-emotioneel gebied.

Cognitief richten we ons op het leerrendement dat in overleg met het Steunpunt is afgesproken. Met de ouders worden deze afspraken na overleg schriftelijk vastgelegd. Na acht of negen jaar basisschool streven we ernaar dat een leerling het niveau van midden /eind groep 6 haalt, maar soms is dat zelfs niet haalbaar. We stellen voor deze leerlingen een ontwikkelingsperspectief op (IHOP). Hierbij blijft het welbevinden en de cognitieve ontwikkeling van de leerling voorop staan.

We krijgen ondersteuning van het Steunpunt Passend Onderwijs Enschede (SPOE). In het basisteam worden de profielen bekeken op school-, groeps- en individueel niveau. Bij handelingsverlegenheid kunnen we raad vragen bij het Steunpunt. Als na alle hulp blijkt dat een leerling zich niet voldoende ontwikkelt, kan een leerling na overleg in het breedteteam aangemeld worden bij het Steunpunt voor onderzoek en advies. De leerling krijgt dan andere, vaak intensievere hulp.

Een leerling kan door de ouders ook bij andere instanties aangemeld worden voor onderzoek en advies, b.v. bij Mediant of bij het Medische Spectrum Twente.

Soms blijkt dat de leerling ook na intensievere hulp niet vooruitgaat. Dan kan deze leerling na overleg in en onderzoek door het diepteteam verwezen worden naar een school voor speciaal basisonderwijs of naar een speciaal onderwijs school. Voor verwijzing en toelating bestaan vastgestelde wettelijke procedures.

Wanneer de school geen goede ondersteuning meer kan geven aan een leerling, wordt deze leerling verwezen. Volgen de ouders dit advies niet op, dan wordt er een contract opgesteld, waarin de ouders zelf de verantwoording voor hun besluit nemen.

Toelatingsbeleid:

Het komt geregeld voor dat er leerlingen tussentijds aangemeld worden. We bepalen na onderzoek of we deze leerling ook daadwerkelijk voldoende passende ondersteuning kunnen bieden. Hiervoor bestaat een apart protocol, (zie schoolondersteuningsprofiel).

We nemen in het kort de volgende stappen:

- de ouders bezoeken de school en vertellen wat zij wensen en verwachten;
- de IB-er bekijkt de toetsen (op sociaal-emotioneel en cognitief gebied) van de school waar de leerling vandaan komt;
- de IB-er neemt contact op met de andere school;
- de directeur en de IB-er praten met de ouders;
- de IB-er overlegt eventueel met deskundigen die bij de leerling betrokken zijn;
- de directeur en de IB-er bekijken de omstandigheden binnen de eigen school;
- de directeur en de IB-er overleggen samen of deze leerling wordt toegelaten;
- soms kan er een proefplaatsing worden overwogen;
- de directeur en de IB-er bekijken samen of er een contract met de ouders en de school van de leerling moet worden gesloten, om problemen in de toekomst te voorkomen;
- de directeur overlegt met het bestuur.

Op deze manier proberen we in te schatten of we de leerling die zorg kunnen geven die hij / zij nodig heeft, zodat hij / zij zich positief kan ontwikkelen.

Wij kunnen op dit moment zorg dragen voor:

- leerlingen met dyslexie;
- hoogbegaafde leerlingen;
- leerlingen met sociaal-emotionele problemen;
- leerlingen met spraak –taalproblemen;
- leerlingen met lichamelijke problemen en een lichte motorische handicap;
- langdurig zieke leerlingen;
- leerlingen met psychiatrische problemen;
- leerlingen met gedragsstoornissen
- visueel gehandicapte leerlingen.

Handhavingsbeleid

Een leerling kan op onze school blijven als hij/zij zich cognitief en sociaal-emotioneel positief kan ontwikkelen. Er wordt gezocht naar een balans tussen de onderwijsbehoeftes van de zorgleerling en de draagkracht van de school. Veiligheid voor iedereen moet gewaarborgd kunnen worden.

We bekijken hierbij verschillende aspecten:

- op leerlingniveau:
 - welbevinden;
 - leerrendement in verhouding tot de leermogelijkheden;
- samengaan van verschillende factoren, zoals leerprestatie, leerrendement, sociaal-emotionele ontwikkeling, werkhouding en persoonlijkheidsontwikkeling;
- te veel aandacht van de leerkracht zonder positief resultaat;
- te veel aandacht van de leerkracht ten koste van de groep;
- onderwijsperspectief voor de leerling.

- school en groepsniveau:
 - stand van zaken adaptief onderwijs;
 - systeem van interne begeleiding;
 - samenstelling van de groep, zoals groepsgrootte, aantal zorgleerlingen binnen de groep;
 - inrichting van onze school.
- niveau van de intern begeleider en de groepsleerkracht:
 - specifieke kennis en vaardigheden van beiden.
- niveau van de ouders:
 - ondersteuning en medewerking van de ouders bij het uitvoeren van het handelingsplan;
 - visie van de ouders.

De volgende categorieën leerlingen kunnen wij waarschijnlijk (nog) niet opvangen. Dit is afhankelijk van een aantal factoren op dit moment:

- Leerlingen met zeer ernstige gedragsproblemen die vooral "acting out" gedrag vertonen.
- Leerlingen die zodanig verstandelijk gehandicapt zijn, dat het leren veel tijd en moeite kost (Zeer Moeilijk Lerende Kinderen). Hierbij hangt veel af van de ernst van de handicap, de grootte van de groep, de competentie van de leerkracht en de medewerking van de ouders van de leerling zelf.
- We weten nog niet goed of we ook leerlingen met een ernstige visuele handicap en leerlingen met een ernstige auditieve handicap op kunnen vangen, omdat we daar geen ervaring mee hebben. Dit hangt ook af van de ernst van de handicap.

2.4. Contacten met ouders.

De ouders worden vanaf het begin overal bij betrokken. Ze vullen de vragenlijst in en worden daarna van iedere stap op de hoogte gebracht, indien nodig wordt er overlegd. Dit gebeurt op de volgende manier:

- De leerkrachten zien alle ouders twee keer per jaar;
- De IB-er ziet de ouders van ondersteuningsleerlingen vier keer per jaar of meer; in ieder geval twee keer met de leerkracht samen en twee keer alleen;
- Dan worden alle stappen die genomen moeten worden besproken;
- De handelingsplannen worden uitgelegd;
- Er wordt met de ouders bekeken hoe de school en de ouders op één lijn kunnen blijven en wat de ouders zelf kunnen doen om hun kind te helpen;
- Ouders geven toestemming voor alle maatregelen die genomen worden;
- Ouders geven toestemming voor alle contacten die met deskundigen buiten de school gelegd worden;
- Soms wordt er met de ouders een "contract" afgesloten;
- Met de ouders van ondersteuningsleerlingen van Cluster 1 en 2 praten we volgens de regels die daarvoor bestaan, meestal samen met de ambulante begeleider van het desbetreffende cluster;
- Gesprekken met ouders worden bijgeschreven op de oudercontactkaart en door ouders voor gezien getekend;
- Handelingsplannen worden door de ouders voor gezien getekend.

2.5. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Enkele jaren geleden heeft het team een studiedag over kindermishandeling gevolgd onder leiding van iemand van de Kinderbescherming. Op die dag is er een werkgroep ingesteld, die aan het werk gaat, wanneer iemand van het team kindermishandeling vermoedt. De werkgroep bestaat uit de IB-er, de directeur en de leerkracht van de leerling waar het om gaat.

Voor huiselijk geweld geldt hetzelfde. In "de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling" wordt beschreven hoe wij handelen bij het signaleren ervan. De meldcode wordt niet bij het ondersteuningsplan gevoegd, maar we willen deze hier wel noemen.

2.6. De werkgroep "Doodnormaal".

Deze werkgroep komt bij elkaar wanneer wij te maken krijgen met ernstige ongelukken of sterfgevallen. De werkgroep bestaat uit de IB-er, de directeur en de leerkracht die het op dat moment aangaat. Er wordt gewerkt volgens het protocol "Doodnormaal" van Expertis.

2.7. Respectprotocol.

In het schooljaar 2014-2015 is het "pestprotocol" vervangen door het "respectprotocol" door een werkgroep van leerlingen, ouders en leerkrachten. Dit protocol is daarna officieel ondertekend door leerlingen, ouders, MR en leerkrachten.

Eén maal per jaar hebben we een respectproject; verder werken we met de maandelijkse posters van "Kids tegen Geweld" en andere materialen.

Het thema Respect blijft zo gedurende het hele schooljaar actueel.

In het schooljaar 2015/2016 is er gestart met School Wide Positive Behavior Support (PBS). Meer hierover staat in het beleidsplan.

HOOFDSTUK 3 **HET BELEIDSPLAN**

3.1 Evaluatie Schooljaar 2016-2017 en planning schooljaar 2017-2018

Technisch en begrijpend lezen:

De scores op technisch lezen en DMT waren in januari onvoldoende. Het leesniveau is goed, maar het tempo (DMT) laat te wensen over. Er is extra ingezet op tempolezen, met name in groep 4 en 5. Op de datamuur van juni zijn de scores voldoende. We zullen de maatregelen borgen om het niveau vast te houden.

Rekenen:

Na borging van de methode vorig schooljaar, kunnen we dit jaar flexibeler met de methode werken. Volgend schooljaar zullen we starten met Snappet in groep 4 t/m 8, dit is een digitalisering van de verwerking. We verwachten hiermee op rekenniveau gedetailleerder te kunnen werken, dus meer op leerlingniveau. Ook verwachten we dat leerlingen meer betrokken en gemotiveerd zullen zijn. We zullen voor deze groepen Snappet laten zien op één van de ouderavonden.

Taal en Spelling:

Dit jaar is het gebruik van de nieuwe Taal- en Spellingmethode Taal Actief geborgd. In januari waren de spellingresultaten op de Cito in een aantal groepen onder de maat, dit is mede een gevolg van de hogere norm die de methode hanteert. Er wordt van de leerlingen veel meer verwacht dan in onze oude methode. We hebben in januari een spellingverbeterplan geformuleerd m.b.v. de kwaliteitskaarten van het SLO. Dit verbeterplan heeft erin geresulteerd dat de spellingresultaten zijn verbeterd. Alleen groep 7 heeft nog een slag te maken, dit zal in groep 8 worden voortgezet. De groepen die vanaf de start werken met Taal Actief, ondervinden tot nu toe geen problemen.

Vanuit de gemeente is er een aanbod voor het volgen van een cursus creatief schrijven. Deze wordt gegeven door medewerkers van de Rijnbrinkgroep en hier zullen alle Losserse basisscholen in meedraaien. Naast de aandacht voor creatief schrijven op zich, gaat de cursus ook in op de basis van het creatief proces. Dit is van toepassing op alle schoolvakken.

Begaafde leerlingen:

We blijven zoveel mogelijk verdieping en verrijking bieden in de klas voor onze begaafde leerlingen. In de middenbouw kijkt Hetty mee naar het aanbod en in de bovenbouw neemt Sanne iedere week een half uur een groep over, zodat de leerkrachten zelf met de leerlingen aan de slag kunnen. De materialen zijn aangevuld en opnieuw georganiseerd.

Positive Behavior Support (PBS):

We gaan volgend jaar ons laatste PBS-jaar in. Waar in het eerste jaar de focus lag op de algemene ruimtes, in het tweede jaar in de groepen. Dit laatste jaar zal gaan over specifiek probleemgedrag. Het basisniveau staat (groen). Voor sommige groepen of leerlingen is iets extra nodig (geel). Daarnaast hebben sommige leerlingen een zeer specifieke en intensieve aanpak nodig (rood). Het rode niveau zal in het laatste jaar uitgediept worden. We zullen komend schooljaar ook gaan bepalen of wij willen gaan voor het officiële predicaat "PBS-school".

Leren leren:

Dit schooljaar zijn we gestart met een portfolio in groep 4 t/m 8. Leerlingen houden hier zelf hun vorderingen in bij. Doel is onze leerlingen nog meer eigenaar te maken van hun eigen leerontwikkeling. Daarom hebben we er ook voor gekozen om vanaf volgend schooljaar de driehoeksgesprekken, waarbij ouder, kind en leerkracht een gezamenlijk gesprek hebben, uit te breiden naar groep 4. We zullen hier meer over vertellen op de eerste ouderavond.

Daarnaast blijven we kijken hoe we onze leerlingen het beste kunnen ondersteunen in leren leren. Aan het begin van het schooljaar is er een studiedag bewegen en leren ingepland, waarbij we dieper in zullen gaan op de connectie tussen bewegen en leren. Deze studiedag wordt gegeven door medewerkers van Saxion Enschede.

Dit schooljaar zullen we ook inzoomen op executieve functies. Dit zijn de functies die verantwoordelijk zijn voor doelgericht gedrag, het reguleren van gedrag en het vasthouden van aandacht. Dit is interessant voor het leren leren, in hoeverre is cognitieve balans beïnvloedbaar en te trainen?

Data ondersteuning schooljaar 2017-2018:

Ondersteuningsarrangementen: Er is 1 actief ondersteuningsarrangement vanuit het samenwerkingsverband voor rekenbegeleiding die op school door een medewerker van SPOE wordt gegeven. Deze zal een vervolg hebben komend schooljaar.

Dyslexie: Er zijn in juni 2017 7 leerlingen met een dyslexieverklaring op school (6,7%).

Lijst van bijlagen.

Bijlage 1.	Toetskalender
Bijlage 2.	Groepsplan
Bijlage 3.	Individueel handelingsplan
Bijlage 4.	Vragenlijst kleuters
Bijlage 5.	Overdrachtsformulier van groep 1 naar groep 2 en van groep 2 naar groep 3
Bijlage 6.	Oudercontactkaart
Bijlage 7.	Schema lesindeling volgens IGDI
Bijlage 8.	Taakomschrijving IB-er
Bijlage 9.	schoolondersteuningsprofiel